

Motion

1982/83: 1701

Eric Hägelmark

Översyn av äldre lagar och regler

Det behövs bredare insatser för att se över gamla regleringar och undanröja bestämmelser som spelat ut sin roll eller i övrigt inte är ändamålsenliga. Ett förslag till samlat program för ett sådant översynsarbete har nyligen framlagts i en rapport som framställts vid riksrevisionsverket på uppdrag av expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO). Besparingar genom avregleringar. Efter en värdefull genomgång av det avregleringsarbete som bedrivits i olika länder och av de tänkbara strategier som kan komma i fråga sammanfattar författaren på följande sätt:

Under 1970-talet har ramlagstiftningen och de statliga myndigheternas reglerande verksamhet kraftigt ökat i omfattning. Syftet med regleringarna har varit att komma till rätta med säkerhetsproblem, miljöproblem och andra missförhållanden i samhället. Regleringarna har vanligen inneburit stora fördelar för medborgarna, men samtidigt även ökade kostnader. Anslagen i statsbudgeten för myndigheternas reglerande verksamhet beräknas under femårsperioden 1975/76-1979/80 ha mer än fördubblats. Framförallt har regleringarna medfört ökade kostnader för kommuner och företag. Totalkalkyler över regleringarnas kostnadsmässiga konsekvenser saknas. Av de olika delstudier som gjorts kan man dra slutsatsen att regleringar varit en viktig förklaring till de senaste årens höjningar av kommunalskatterna och av priserna på olika varor. Härtill kommer att regleringar kan innebära begränsningar i det kommunala självstyret och hinder mot innovationer och teknisk utveckling. Regleringar kan även påverka konkurrensförhållandena till nackdel för konsumenterna.

Vid utarbetandet av nya regler har kostnaderna och de negativa effekterna i övrigt ofta kommit i bakgrunden i förhållande till de intressen som skall främjas. Detta gäller i synnerhet den samlade belastningen av regelverken. I de få fall då beräkningar av reglers totala effekter gjorts har de avsedda positiva effekterna ofta övervärderats samtidigt som kostnaderna och andra negativa effekter underskattats.

Många regler har till följd av den tekniska, ekonomiska och administrativa utvecklingen blivit föråldrade. Av de studier som gjorts i Sverige och utomlands kan man dra slutsatsen att stora samhällsekonomiska besparingar kan göras om man slopar eller förändrar existerande regleringar.

I Sverige har en rad åtgärder vidtagits för att begränsa tillväxten av nya regler och för att förenkla existerande regleringar. Myndigheterna har således i begränsningskungörelsen (1970:641) ålagts att utreda de kostnadsmässiga konsekvenserna av förslag till nya regler. Även statliga kommittéer har ålagts att belysa konsekvenserna av sina förslag för staten, kommunerna och enskilda. Regeringen har också i en förordning (1981:305) ålagt myndigheterna att se över tidigare utfärdade regler i syfte att minska den statliga tillsynen och detaljkontrollen av kommunerna samt inrättat en arbetsgrupp (stat-kommungruppen) för att leda detta översynsarbete.

Liknande åtgärder har vidtagits i Danmark, Finland, Norge och USA. I Finland liksom i Sverige har åtgärderna främst riktats mot det kommunala området. I Danmark, Norge och USA har avregleringsprogrammen nu en bredare uppläggning och omfattar även regleringar som riktar sig till näringslivet.

Både i Sverige och utomlands är resultaten av det hittillsvarande avregleringsarbetet blygsamma. Ansträngningarna har främst inriktats på att begränsa tillväxten av nya regler och det är i första hand här som man kan redovisa konkreta exempel på "besparingar". Men det tillkommer alltså betydligt fler regler än som avskaffas.

Det finns flera orsaker till att det är svårt att begränsa tillväxten av nya regler och att avskaffa eller mjuka upp existerande regler. Återföringen av erfarenheter om hur regleringarna verkar går trögt. Olika lagområden och myndighetsregler överlappar varandra och det är ofta inte möjligt att isolerat ändra en regel. Olika sektorintressen slår dessutom vakt om sina regler och motarbetar standardsänkningar eller förändringar av regler inom sina områden.

Erfarenheterna från genomförda avregleringar visar att man genom tillämpning av alternativa former för styrning ofta kan nå syftet med regleringen men till en lägre kostnad än med traditionella detaljregleringar. Erfarenheterna visar vidare att ekonomiska analyser av reglers kostnader och effekter är ett bra hjälpmedel för att åstadkomma bättre regleringar.

För att minska regleringarnas samhällsekonomiska kostnader och uppnå effektivare statlig styrning föreslås följande åtgärder:

1 *Utveckla strategier för avreglering.* Ekonomiska och rådgivande styrmedel kan vara alternativ till traditionell detaljreglering samt principer för att förenkla nödvändiga regleringar. Dessa strategier behöver utvecklas och fler alternativ prövas. En systematisk uppföljning och redovisning av erfarenheter från genomförda avregleringar bör organiseras.

2 *Bättre kostnads-effektanalyser.* I kommittébestämmelserna och i begränsningskungörelsen finns krav på att kostnadsutredningar skall göras vid utarbetandet av nya regler. Tillämpningen av dessa bestämmelser bör förbättras. Dessutom bör föreskrivas att även de positiva effekterna av förslag till nya regler skall analyseras och dokumenteras. Metodanvisningar och exempel på kostnads-effektanalyser bör sammanställas och utbildning i dessa frågor anordnas.

3 *Bredda avregleringsprogrammet.* Översynen av existerande regler bör inte endast avse regler som särskilt riktar sig till kommunerna, utan även omfatta regler som riktar sig till t. ex. näringslivet. Många regler är generella, dvs. de berör såväl statliga myndigheter och kommuner som företag och enskilda.

4 *Sektorövergripande översyner.* Många lagstiftningsområden överlappar varandra och den samlade verkan av olika myndigheters regler kan bli en annan än verkan av varje myndighets regler för sig. Sektorövergripande översyner bör därför genomföras där samtliga regler som berör ett samhällsområde eller bransch följs upp och utvärderas. Sådana översyner bör omfatta en granskning av såväl det formella regelsystemet, dvs. lagar, förordningar och myndighetsföreskrifter, som reglernas praktiska tillämpning i samband med tillståndsprovning, inspektioner m. m.

5 *Översikt över regelsystemet.* Regelsystemet är omfattande och komplext. Det är svårt att inom ett visst samhällsområde få klarlagt exakt vilka regler som gäller och ännu svårare att få reda på vilka regeländringar som planeras. Många regler publiceras i andra former än i myndigheters författningssamlingar.

Jag anser att detta program bör kunna tjäna som utgångspunkt för systematiska och målmedvetna ansträngningar att ompröva gällande regelsystem. Det är angeläget att regeringen snarast inleder ett översynsarbete i detta syfte.

Jag hemställer

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att ett översynsarbete av lagar och regler med den i motionen angivna inriktningen bör inledas.

Stockholm den 25 januari 1983

ERIC HÄGELMARK (fp)